

ДОКТРИНА В СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ

РОСІЮ ВИЗНАНО КРАЇНОЮ-ТЕРОРИСТОМ ЗАКОНОДАВЧИМИ ОРГАНАМИ ОКРЕМИХ КРАЇН І ОБ'ЄДНАННЯМИ ДЕРЖАВ: РОСІЯ – ДЕРЖАВА-ТЕРОРИСТ, РОСІЯ – СПОНСОР ТЕРОРИЗМУ, РЕЖИМ РОСІЇ – ТЕРОРИСТИЧНИЙ*

<...> Щодо фактів причетності відповідача до терористичної діяльності

Так, 22.05.2022 було прийнято Закон України “Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну”, який набрав чинності 12.06.2022. <...>

Отже, Україною на законодавчому рівні визнано російську федерацію державою-терористом, що вчиняє геноцид Українського народу, масові вбивства, міжнародні злочини в Україні, запроваджено заборону пропаганди російського неонацистського тоталітарного режиму, акту агресії проти України, використовувати латинські літери “Z”, “V”, а також офіційну символіку та емблеми збройних сил російської федерації та її органів на будь-яких рекламних, транспортних засобах, друкованих матеріалах, одязі, у місцях проведення масових заходів, у матеріалах будь-якої агітації, рекламі, ЗМІ, Інтернеті, соцмережах, творах (крім із засудженням цього режиму).

Починаючи з 24.02.2022, балістичні та крилаті ракети, дрони-камікадзе рф майже щодня обстрілюють населені пункти України, цілеспрямовано завдаючи значної руйнації цивільній інфраструктурі, зокрема з метою залишення цивільного населення України без електричної енергії, засобів зв'язку, водо- та теплопостачання тощо. Ця обставина є загальновідомим фактом, широко висвітленим у ЗМІ і не потребує доказування в силу частини 3 статті 78 КАС України.

Крім того, судом встановлено, що після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну *росію визнано країною-терористом законодавчими органами як окремих країн, так і об'єднаннями держав, зокрема, Європейським Парламентом та Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй. При цьому, хоча в кожному окремому випадку по-різному вжито сам термін “тероризм” (“росія – держава-терорист”, “росія – спонсор тероризму”, “режим росії – терористичний”)*, однак фактично все зводиться до

* Витяг з рішення Вищого антикорупційного суду від 30 січня 2023 р. у справі № 991/6655/22 <<https://reyestr.court.gov.ua/Review/108734914>> (дата звернення 30.08.2024).

визначення, яке закріплено в згаданому вище Законі України “Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символики воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну”, а саме визнання російської федерації державою-терористом, однією з цілей політичного режиму якої є геноцид Українського народу, фізичне знищення, масові вбивства громадян України, вчинення міжнародних злочинів проти цивільного населення.

Окрім цього, варто зазначити, що 10.05.2022 у Сенаті Сполучених Штатів Америки зареєстровано резолюцію, що визнає російську федерацію державою – спонсором тероризму. У резолюції йдеться про те, що Сенат вважає дії уряду росії за головування путіна в.в. актами тероризму і закликає держсекретаря США визнати росію державою, яка спонсорує тероризм.

Водночас 10.05.2022 Сейм Литви одногосно ухвалив резолюцію, якою визнав росію державою, яка підтримує та здійснює тероризм, а війну росії проти України – геноцидом української нації.

11.08.2022 послы (депутати) Сейму Латвії ухвалили заяву, у якій оголосили росію державою-спонсором тероризму і назвали її дії в Україні “цілеспрямованим геноцидом проти українського народу”. Отже, Латвійський парламент офіційно визнав тероризмом насильницькі дії російської федерації проти цивільних осіб України та інших країн, а саму росію – країною, що підтримує тероризм. Латвійський Сейм зазначив, що сили російської федерації цілеспрямовано атакують цивільних в Україні, використовуючи страждання та залякування як інструмент у спробі деморалізувати український народ і військових, паралізувати дієздатність держави, щоб окупувати Україну. Політики зазначають, що для досягнення політичних цілей російська федерація використовує насильство.

12.10.2022 Генасамблея Організації Об'єднаних Націй засудила спробу анексії росією територій України та ухвалила резолюцію щодо територіальної цілісності України попри намагання Росії заблокувати цей процес. При цьому, як зазначив уповноважений Верховної Ради України з прав людини, 143 країни зі 193 проголосували “за”, 5 – “проти” (Білорусь, Північна Корея, Нікарагуа, Сирія та Росія), а ще 35 – “утримались”.

Надалі, 13.10.2022, Парламентська Асамблея Ради Європи ухвалила резолюцію про визнання росії терористичним режимом.

Варто зазначити, що в міжнародному праві такий термін, як “держава-терорист” – відсутній (на відміну від українського, про що зазначено вище), а тому згаданим рішенням (резолюцією) Парламентської Асамблеї Ради Європи росію названо не державою-терористом, а державою, режим якої є терористичним. Однак фактично в резолюції є заклик до держав – членів Ради Європи визнати поточний російський політичний режим терористичним і затаврувати його як такий. А також важлива частина цього рішення – це

заклик забезпечити всеохопну систему відповідальності російської федерації з точки зору порушення російською федерацією вимог і норм міжнародного права і забезпечити заповнення прогалин у цій відповідальності, зокрема, шляхом створення спеціального трибуналу, який буде працювати над злочинами агресії проти України. По-друге, інша частина передбачає створення всеохопної системи компенсації – компенсаційного механізму, який буде якраз займатися питаннями другої, тобто некримінальної, частини відповідальності, яка стосується акту агресії російської федерації проти України.

Також 18.10.2022 парламент Естонії (Рійгіког) визнав росію державою – спонсором тероризму та назвав росію “найбільшою загрозою миру як у Європі, так і в усьому світі”. Депутати 88 голосами (із загальної кількості в 101) ухвалили документ із засудженням анексії території України та оголошенням російського режиму терористичним.

26.10.2022 Сенатом Польщі прийнято резолюцію, якою визнано владу російської федерації терористичним режимом. При цьому за таку резолюцію проголосували всі присутні польські сенатори. Згідно з вказаною резолюцією констатовано, що

‘російські загарбники тероризують жителів українських міст, бомбардуючи цивільні об’єкти: дитячі садки, школи, театри та житлові масиви. Бандити в російській формі катують і вбивають військовополонених і мирних жителів окупованих територій. Викрадають українських дітей. Депортують, переселяють і відправляють українських громадян у віддалені райони росії’.

Крім того, Сенат Республіки Польща рішуче засудив російську агресію і закликав всі країни, які виступають за мир, демократію та права людини, визнати уряд російської федерації терористичним режимом.

Аналогічну резолюцію 15.11.2022 прийнято Нижньою палатою парламенту Чехії. У резолюції засуджується напад росії на Україну, зокрема удари по об’єктах енергетичної інфраструктури, і не визнаються результати референдумів, на підставі яких російська влада анексувала частину української території. Окрім цього, депутати парламенту Чехії підтримали ініціативу створити спеціальний міжнародний трибунал для судового переслідування за злочини під час війни та провести розслідування Міжнародного кримінального суду.

Щодо створення спеціального міжнародного трибуналу у зв’язку із терористичними діями росії також висловився Північноатлантичний альянс (далі – НАТО). Так, 21.11.2022 Парламентська асамблея НАТО ухвалила резолюцію, у якій закликала створити спеціальний Міжнародний трибунал щодо агресії російської федерації, а також визнала останню державою-терористом. Варто зазначити, що всі 30 країн НАТО підтримали пропозиції української делегації.

Водночас 23.11.2022 *Європейський Парламент також визнав Росію державою – спонсором тероризму*. Відповідну резолюцію підтримали 575 європейських парламентарів, 8 були проти, 24 утрималися. Згідно з вказаною резолюцією Європарламент рішуче засуджує воєнні злочини та акти терору проти цивільного населення, що здійснені російською федерацією та її поплічниками з метою досягнення руйнівних політичних цілей в Україні та на території інших країн, та визнає росію як державу, що спонсорує тероризм, а також як державу, що використовує терористичні засоби. Європарламентарі, окрім іншого, висловили солідарність з народом України та іншими жертвами російської агресії, а також наголосили на необхідності притягнення до відповідальності тих держав, недержавних гравців та окремих осіб, які підтримують та роблять можливою збройну агресію росії, а також посилюють її військові потужності. Водночас депутати Європейського Парламенту закликали Єврокомісію та країни-члени поєднати зусилля для створення широкого міжнародного “компенсаційного механізму”, який має включати створення міжнародного реєстру завданої шкоди та механізми взаємодії із українською владою у цих справах.

З цього приводу суд вважає за необхідне констатувати, що саме ці положення резолюції Європарламенту від 23.11.2022 співвідносяться із положеннями Закону України “Про санкції”, зокрема щодо застосування санкції, передбаченої пунктом 11 частини 1 статті 4 Закону України “Про санкції”, та стягнення в дохід держави активів, які належать відповідним особам – у даному випадку відповідачу ОСОБА_1, оскільки останній, як уже встановлено, сприяв та продовжує сприяти завданню істотної шкоди національній безпеці України, яка підтверджується фактом інформаційної, ідеологічної підтримки ним державної політики російської федерації, пропагандою російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії російської федерації як держави-терориста проти України, оскільки російська федерація вчиняє відкриту збройну агресію проти України, що призвело до захоплення частини території України, руйнування населених пунктів, промислової та цивільної інфраструктури, людських втрат. <...>